

מוגש ע"י בית ההוראה "שערי הוראה"

נערך ע"י הרב יוסף אייזנשטיין שליט"א מרבני בית ההוראה מו"צ ומח"ס דעת הלכה

"קו הרבנים" מענה 24 שעות ביממה: 0732-122-122

דיני קדימה בברכות – לט"ו בשבט

שבעת המינים

ז. אחר כך, **שבעת המינים** לפי סדר זה. זית, תמר, ענבים, תאנה, ורימון. (שו"ע שם, כי כל הסמוך לארץ קודם). ואף אם המין השני חביב. (מ"ב סק"כ). או שלם. (מ"ב סק"ד).

מזונות על אורז

ח. אחר כך, ברכת **מזונות על אורז** קודמת לברכת בורא פרי העץ שאינם משבעת המינים. (פמ"ג א"א ס"ק יג).

בורא פרי העץ ובורא פרי האדמה

ט. אחר כך, **בורא פרי העץ** ובורא פרי האדמה, אם שניהם חביבים בורא פרי העץ קודם, ואם אחד חביב אצלו תמיד, **החביב קודם**. (שו"ע שם ס"ג, מ"ב ס"ק יח) ופרי אדמה **חביב קודם** אף לפרי משבעת המינים. (שם ס"א).

שהכל

י. אחר כך, ברכת **שהכל**. (מ"ב ס"ק לה).

שלם

יא. **שלם**, שניהם ממין אחד משבעת המינים, או שניהם אינם משבעת המינים, או שניהם מפרי האדמה או שהכל, ואחד שלם ואחד חצי, **שלם עדיף**, אף מחביב. (מ"ב סק"ד).

חביב

יב. שניהם אינם משבעת המינים, או פרי האדמה, או שהכל, ושניהם שלמים, או שניהם חצויים, **החביב קודם**. (מ"ב ס"ק לה).

חטה קלויה - שלוחה

יג. חיטה קלויה, כגון **שלוחה**, שברכתו בורא פרי האדמה, ובורא פרי העץ, אם שניהם

דין קדימה כשלפניו ורוצה לאכלם

א. כל דיני קדימה בברכות, הם רק כשכל המינים מונחים לפניו, ורוצה לאכול מכולם, אבל אם אין מונחים לפניו, או אף אם מונחים לפניו אבל אינו רוצה לאכול מכולם לא שייך דיני קדימה. (שו"ע סי' רי"א ס"ה, מ"ב סק"א).

רוצה לאכול אחד מהם

ב. אם מונחים כולם לפניו, ואינו רוצה לאכול מכולם אלא מאחד, ורוצונו שיהיה הוא לאכול מזה או מזה, מצוה מן המובחר לאכול מה שחשוב יותר לפי סדר המעלות. (מ"ב סי' קס"ח ס"ק ה).

מאכלים שסדר אכילתם להקדימם

ג. אם מונחים כולם לפניו, ורוצה לאכול מכולם, אבל הם מאכלים שסדר אכילתם להקדים זה לזה וכדומה, אין בהם דין קדימה. (שו"ע הרב סי' רמ"ט קו"א סק"ד, כה"ח סי' רי"א סק"ה).

סדר מעלות הקדימה

ד. סדר המעלות להקדים הם: ברכת המוציא קודמת לכל. (שו"ע סי' רי"א ס"ה).

בורא מיני מזונות

ה. אחר כך ברכת **בורא מיני מזונות**, אף על תבשיל מחמשת מימי דגן, כקוג"ל. (שו"ע שם ס"ד). ועוגות קודמין לתבשיל. (סדר ברכת הנהנין לשועה"ר פ"ט סעיף ז'). אבל לא על אורז. (פמ"ג א"א ס"ק יג).

בורא פרי הגפן

ו. אחר כך, ברכת **בורא פרי הגפן**. (שו"ע שם). ואין מעלה להקדים יין מארץ ישראל, אף שמברכים על פרי גפנה. (מבית לוי פלי"ט הערה ב)

חביבים החיטה קודמת. ואם פרי העץ חביב יותר הוא קודם. (שו"ע ס"ה, מ"ב ס"ק כז).

פרי מרוסק

יד. פרי משבעת המינים מרוסק שאינו ניכר הפרי וברכתו שהכל, או משקה משבעת המינים, אין לו מעלת שבעת המינים. (עיין מג"א ס"י קפב סק"ב, מבית לוי פל"ט ס"ה)

מינים שיש בהם חשיבות

טו. גם בשני מינים שוים, כגון ששניהם העץ וחביבים ושלמים, מצינו מינים שיש בהם חשיבות להקדימם, פירות מארץ ישראל ופירות מחו"ל, או פירות שנמשלו בהם כנסת ישראל. (עיין כף החיים סק"ז), ויש חולקים (מבית לוי פל"ט הערה ב, וס"ד).

או פרי חדש שמברכין עליו שהחינו. (שרגא המאיר ח"ו סיק ד', וע"ע בפסי"ת הע"י 12), ויש חולקים. (מבית לוי פל"ט ס"ה). או אתרוג שבירכו עליו בנטילת ד' מינים. (מבית לוי פל"ט הערה ט).

או אם יש לו שני מינים שוים, ואחד מהם היא שיריים של צדיק, וחביבה היא לו, יברך עליה. (חשוקי חמד ברכות עמ' רלח בשם הגרי"ש אלישיב).

ענבים ותפוח ובננה

טז. היו לפניו ענבים, תפוח, ובננה, והתפוח חביב עליו מהענבים והבננה, והבננה חביבה יותר מהענבים, נסתפקו בזה מה יברך, כי מצד הבננה וענבים שזה פרי העץ ופרי האדמה חביב קודם וצריך לברך על הבננה, אך אי אפשר לברך על הבננה כי התפוחים חביבים יותר, ואי אפשר לברך על התפוחים כי בזה שבעת המינים קודמים שהם הענבים וחוזר חלילה, ופסקו שיקדים הענבים מין שבעה

שהוא מכריע וכולל העץ החביב. (שיעורי שלמי תודה ברכות עמ' כה בשם הגרי"י קנייבסקי, מבית לוי חט"ו עמ' עה).

סדר האכילה

יז. יש אומרים שסדר מעלת הקדימה נאמרו רק על הברכות, אבל לא על סדר אכילתם, ואחר שבירך יכול להמשיך ולאכול כרצונו. (מלבושי מרדכי ס"י א' ס"ד בשם הגרי"ש וואזנר זצ"ל), וי"א שסדר המעלות הוא גם על האכילה. (עיין מ"ב סק"י, וע"ע שיעורי ברכות להגרי"ש אלישיב עמ' תמז).

ברך על האינו חשוב

יח. עבר וברך על שאינו חשוב אם הברכות שוות, וכיון בפירוש לפטור את החשוב, יוצא ואין צריך לחזור ולברך על מה שהיה לו להקדים. (שו"ע ס"ה).

ברך על האינו חשוב ולא כיון גם על החשוב

יט. ברך על האינו חשוב ולא נתכוין בפירוש לפטור את החשוב, אף שהיה לפניו, אינו פוטר, כי אינו בדין שאינו חשוב יפטור החשוב דרך אגב. (מ"ב ס"ק לב). ולכן אם היו לפניו מעשה קדירה מה' מיני דגן כגון קוג"ל או טשולנט, ועוגות, וברך על המעשה קדירה אינו פוטר העוגות אלא אם כיון בפירוש לפוטרם. (סדר ברכה"נ להרב פ"ט ס"ז).

וי"א שאם הוא לפניו פוטר האינו חשוב את החשוב, ולכתחילה יזהר לכוין בפירוש לפוטרם. (שם)

ואם אוכל אצל בעל הבית הרי זה כאילו כיון בפירוש לפטור כל מה שהבעל הבית יביא לו. (ביאור הלכה שם ד"ה ובלבד).